

לא מקרי ברירה - אם לא שקצת מהם אינם טובים כ"כ כמו חתיכות האחרים **כגון שנקדחו מכח הבישול איזה חתיכות דגים ורוצה לברור אותן שלא נקדחו**... ורוצה לברור אלו מאלו בכל זה אפילו במין אחד שייך ברירה וצריך לברור זה שרוצה לאכול עכשיו... **ותפוחים חמוצים ומתוקים מסתפק הפמ"ג אי מקרי מין אחד אם לא ואם מחמת חמיצותו אין ראוי לאכול הוה בודאי דומה לפסולת ויש בזה משום איסור ברירה ואפי' נאכלים ע"י הדחק יש בזה איסור מדרבנן... והנה הט"ז מחמיר אפילו במין אחד שלא יברור אלא אותו שרוצה לאכול עתה או שיקח סתם מן הבא בידו להניח לסעודה אחרת לא דרך ברירה אבל הרבה אחרונים חלקו עליו והסכימו עם הרמ"א שפסק כה"ד. ודע דבשר צלי ומבושל מקרי ב' מינים לענין זה וכ"ש בשר של מיני עופות מחולקין וע"כ צריכין ליזהר בסעודות גדולות שמונחים כמה מיני עופות יחד ובוררין להניח למוצאי שבת שיבררו אלו שרוצין לאכול עכשיו ולא להיפוך...**

פרי מגדים או"ח, אשל אברהם, סימן שיט (ה) לא... ומהו שני מינים... עיין סימן רכ"ה אות יו"ד במ"א **אם חלוקין בטעמן או בשמן לענין שהחיינו, הוא הדין כאן, וצ"ע.** גם אם מיני מתיקה, שמאלץ קיכליך עם האניק קיכליך, **יש לומר דשני מינים הוה כל שחלוקין בטעמן,** ובפרט בורר דיש בו לתא דין תורה שני מינים דיש חיוב חטאת מן התורה...

משנה ברורה סימן שיט ס"ק טו... כתבו האחרונים דה"ה **בכל דבר כשהם שני מינים כגון כלים ובגדים שייך ברירה** וע"כ צריך לברור זה המין שרוצה ליטול עכשיו והשאר ישארו על מקומם ולא להיפוך ואפשר דאם תלויים כמה בגדים על הכותל ומחפש אחר בגדו שרוצה עכשיו ללבשו ועי"ז מוכרח **לסלק** מתחלה כל שאר הבגדים לא הוי בכלל בורר וכן אם מונחים בקערה כמה מינים יחד זה על זה והמין שרוצה לאכול מונח למטה **ומסלק** אלו שמונחין למעלה כדי שיוכל להגיע להמין שלמטה וליטלו לא הוי בכלל בורר...

אור שמח, הלכות שבת, ת"א: **דע דבורר גדרו הוא בדבר הבלול יחד ומשתמש כשהוא בלול,** בזה אם בורר מאתו פסולת מתוך האוכל, או בשני מינים, הוי בורר, והוי מלאכה, **אבל בדבר שאינו בלול לא שייך בורר...** וזה כתב הט"ז סימן שי"ט ס"ק י"ב, בדברי התוס' נראה דדוקא באוכלים הוי בורר, ולא כלים, והביא דברי רש"י, וממה שפלטה קולמוסו **כלים הביאו המחברים הבאים אחריו דגם בכלי איכא בורר, וטעו בזה, דבמלאכת בורר צריך שיהא בלול, ואין זה לא בכלים ולא בבגדים,** אלא שמאלל לא דוקא...

ערוך השולחן או"ח, שיטט: ותשובת דבר זה משני פנים האחד **דבדבר הניכר הרבה לעין הרואה לא שייך לומר בזה ברירה שאין זה ברירה אלא נטילה בעלמא וכל אלו הדברים שחשבנו הם נראים לעין כמו בבגדים וכלים וספרים כמובן ואין לומר הא גם שני מיני פירות נראים לעין כמו תאנים וענבים דאינו כן דמתוך קטנותן וריבויין צריכין לברור זה מזה משא"כ בבגדים וכלים וספרים, והשני שהרי יתבאר **דבשעת האכילה** יכול ליטול אוכל מתוך הפסולת ולאכול שאין זה דרך ברירה ודרך האכילה בכך וממילא דבכל הדברים שאנו צריכין כעת ללבוש הבגדים ולהשתמש בהכלים וללמוד בהספרים הוי כשעת אכילה ולא שייך בזה ברירה [ובודאי לברור ספרים זה מזה כדי להעמידן על מקומן או בגדים זה מזה כדי לתלותן וכן בכלים אין היתר לטעם זה אבל לטעם הראשון אין איסור בדבר ויש לעיין בזה ודו"ק]:**

שו"ת אגרות משה או"ח, חלק א, סימן קכד בדבר בורר בשבת לאכול לאלתר אוכל מתוך פסולת ע"י מזלג וכף אם נחשב כבורר בכלי שאסור. הנה פשוט לע"ד דאם ע"י המזלג והכף נברר בנקל מבידו שנמצא שמסייעים למעשה הברירה יש להחשיב זה בורר בכלי ויש לאסור כמו בקנון ותמחויו **אבל אם אין עושים להברירה כלום יותר מבידו אלא מחמת שאינו רוצה ללכלך ידו או מחמת שהוא מרחוק ואינו יכול להגיע שם בידו או מחמת שהוא דבר לח ואינו יכול ליקח בידו וכדומה הוא רק כבורר בידו שמותר לאלתר באוכל מתוך פסולת.**

תנו רבנן: היו לפנינו מיני אוכלין - בורר ואוכל, בורר ומניח. ולא יברור, ואם בירר - חייב חטאת. מאי קאמר? אלא אמר אביי: בורר ואוכל - לאלתר, ובורר ומניח - לאלתר, ולבו ביום - לא יברור, ואם בירר - נעשה כבורר לאוצר, וחייב חטאת. אמרוה רבנן קמיה דרבא, אמר להו: שפיר אמר נחמני. **היו לפנינו שני מיני אוכלין...** לא קשיא, הא - בקנון ותמחויו, הא - בפנה וכברה.

רבינו חננאל, שבת עד:

שמעין מדברי שלשתן כי בורר ואוכל ביד בורר ומניח ביד שרי ולא כל היכא דבעי שרי אלא ברירת אוכל מתוך פסולת אבל פסולת מתוך אוכל לא והאוכל מתוך פסול" דשרי [היינו] לברור ולאכול או לברור ולהניח כדי לאוכלו לאלתר על השולחן כמו שפירשנו אבל להניח שלא לאלתר לא... ה"מ ביד אבל בקנון ובתמחויו לא ואם בירר פטור אבל אסור ובפנה וכברה דברי הכל אסור ואם בירר נעשה כמי שבייר לאוצר בשוגג חייב חטאת...

בית יוסף, או"ח, סימן שיט

ושיעור לאלתר כתבו הרא"ש והר"ן בשם רבינו חננאל **דהיינו שיעור מה שמיסב על השולחן באותה סעודה בלבד...** וכן כתב רבינו ירוחם... אלא שכתב קודם לכן וזה לשונו **ואפילו ביד שאמרנו דמותר דוקא לאלתר כלומר לאותה סעודה אבל לבו ביום כלומר שבורר ומניח לצורך סעודה אחרת של אותו יום בעצמו אסור.** ונראה לי דהכי קאמר שאם הוא בורר אחר סעודה כל שבורר לצורך סעודה אחרת באותו יום בעצמו הוי לאלתר ואם כשהוא בתוך סעודה בורר אינו יכול לברור אלא לצורך אותה סעודה בלבד וכן אם בורר קודם סעודה צריך לאכלם בתוך הסעודה הראשונה ואם השהה מהם עד אחר שעמד מסעודתו לא מיקרי לאלתר וחייב. והמרדכי **כתב דדוקא להתחיל ולאכול אחר ברירתו שרי אבל לאכול אחר שעה נעשה כבורר לאוצר.**

שולחן ערוך או"ח, סימן שיט

א - הבורר אוכל מתוך פסולת או שהיו לפניו שני מיני אוכלים ובורר מין ממין אחד, בפנה ובכברה חייב; בקנון ובתמחויו, פטור אבל אסור. **ואם ביררם ביחד כדי לאכול לאלתר, מותר.** הגה: **וכל מה שבורר לצורך אותה סעודה שמיסב בה מיד, מקרי לאלתר...**
ב - הבורר אוכל מתוך הפסולת, בידו, להניחו אפילו לבו ביום, נעשה כבורר לאוצר וחייב.

משנה ברורה, שכא:מה בענין חותך דק דק

...דבעינן סמוך לסעודה ממש כמ"ש בסימן שי"ט לענין בורר...

ביאור הלכה סימן שיט

ובורר מין ממין אחר וכו' - לענין חיובא דנפה וכברה אין חילוק בין אם בירר אותו המין שהיה רוצה לאכול והמין השני נשאר על מקומו או להיפוך [וכן כשדעתו לאכול שניהם לאלתר...]

שולחן ערוך או"ח, סימן שיט

ג - היו לפניו שני מיני אוכלים מעורבים, בורר אחד מאחד ומניח (השני כדי) לאכול מיד. הגה: ושני מיני דגים מיקרי שני מיני אוכלים ואסור לברור א' מחבירו אלא בידו, כדי לאכלן מיד, אף על פי שהחתיכות גדולות וכל אחת נכרת בפני עצמה. אבל **כל שהוא מין א', אף על פי שבורר חתיכות גדולות מתוך קטנות, לא מיקרי ברירה.** ואפילו היו שני מינים ובורר משניהם ביחד הגדולות מתוך הקטנות או להיפך, שרי הואיל ואינו בורר מין אחד מתוך חברו. ואם בירר והניח לאחר זמן אפי' לבו ביום, כגון שבייר שחרית לאכול בין הערבים, חייב.

ט"ז, סימן שיט ס"ק ב

גדולות מתוך קטנות - בת"ה כ' שאין איסור ברירה אלא בב' מינים דבגמרא איתא הוי ב' מינים לפניו ודוקא ב' מינים... ותמוה לע"ד דלפי הנראה לרבנותא נקט ב' מינים דבא' פשיטא ששייך ברירה במה שרוצה להניח אלא אפי' ב' מינים דכבר ניכר ומפורש כל א' מחבירו ואין שייך בזה עירוב אפי"ה לא יברור ותו דבאוכל המעורב עם פסולת הוא במין אחד וה"ה אם אין שם פסולת רק שרוצה להניח קצת ממנו **מקרי אותו השיור פסולת כמ"ש הטור בסמוך בב' מינים...**

מגן אברהם, סימן שיט ס"ק ה

לא מקרי ברירה - אא"כ קצת אין ראוי לאכול אלא ע"י הדחק וכמ"ש ס"א דאז פטור אבל אסור...